

на скільки сильно структура речовини визначає її функції, в фізіології — формуватиметься уявлення про особливості фізіології плоду, бо саме завдяки більш високій спорідненості до кисню гемоглобіну F забезпечується надходження кисню з материнської крові в кров зародка.

Ряд фізіологічних задач буде неможливим до розв'язання без засвоєних раніше біохімічних принципів, зокрема: «Перед вживанням великого обсягу м'яса перший досліджуваний випив склянку води, другий — склянку вершків, третій — склянку бульйону. Як це вплине на перетравлювання м'яса?», «Чи можна розглядати роботу буферних систем крові як прояв фізіологічної регуляції?», «В пробірку налили кишковий сік. Потім у неї додали розчин крохмалю. Як прискорити його перетворення?» [1]. Послідовна, систематична реалізація міжпредметних зв'язків у педагогічному процесі значно підсилює його загальну ефективність, а разом із тим позитивно впливає на якість навчання, забезпечуючи всебічний розвиток студентів.

Висновки. Застосування завдань проблемного характеру засвідчило можливість їх використання як засобу успішної реалізації міжпредметних зв'язків у процесі викладання дисциплін природничо-наукової підготовки на факультеті фізичного виховання Національного університету «Чернігівський колегіум» імені Т. Г. Шевченка. Реалізація міжпредметних зв'язків створює умови для ефективної професійної підготовки майбутніх фахівців фізичного виховання, розвиваючи їхнє творче та логічне мислення, активізуючи когнітивну діяльність. В подальшому планується перевірити, на скільки вдало можна реалізувати міжпредметні зв'язки з іншими дисциплінами навчального плану.

Список джерел інформації.

1. Жиденко, А. О. (2015). Навчально-методичний комплекс до курсу «Фізіологія людини» для студентів факультету фізичного виховання. Чернігів: ЧНПУ.
2. Ленинджер, А. (1985). Основы биохимии. Перевод с англ. Москва: Мир.
3. Ягупов, В. В. (2002). Педагогіка. Київ: Либідь.

ГРОМАДЯНСЬКА ОСВІТА ФАХІВЦІВ ЗІ СПЕЦІАЛЬНОСТІ «ФІЗИЧНА КУЛЬТУРА І СПОРТ»

Мотенко Я. В., Шишкіна Є. К.

*Національний технічний університет
«Харківський політехнічний інститут»
Україна, м. Харків, motenkoyaroslav@gmail.com, zhsh@ukr.net*

Анотація. У пропонованій науковій розвідці висвітлено проблемні питання, пов'язані з формуванням громадянських компетенцій у фахівців зі спеціальності «Фізична культура і спорт».

Ключові слова: громадянська освіта, національно-патріотичне виховання, фізичне виховання, компетенції, гуманітарні дисципліни.

Вступ. На початку 2000-х років національна система освіти України стала учасником реформаційних процесів, що охопили усі сфери суспільного життя. Згідно «Національної стратегії сприяння розвитку громадянського суспільства в Україні на 2016–2020 роки» та «Стратегії національно-патріотичного виховання» (затверджені указами Президента України від 26.02.2016 р. № 68/2016 і від 18.05.2019 р. № 286/2019) визначальною особливістю нової освітньої концепції є поєднання організації фізичного і національно-патріотичного виховання студентської молоді, як важливих складових її громадянської освіти. Важлива роль у цьому багатофакторному процесі належить фахівцям зі спеціальності «Фізична культура і спорт».

Мета дослідження. Метою пропонованого дослідження є охарактеризувати головні компетенції громадянської освіти і визначити засоби їхнього опанування студентами-спортсменами в контексті національно-патріотичного виховання.

Результати дослідження та їх обговорення. Спроможність України захистити свої національні інтереси залежить від здатності вітчизняної системи освіти забезпечити формування активного та відповідального громадянина з високим почуттям власної гідності, стійкою громадянською позицією, готовністю до виконання громадянських обов'язків. Таким чином, на порядку денному стоїть питання активного впровадження громадянської освіти, тобто здійснення навчально-виховного процесу на основі національних та загальнолюдських цінностей. У вищій школі це завдання конкретизується здатністю студентів демонструвати соціальну і моральну відповідальність, політичну грамотність, громадську активність, толерантність. Оволодіння громадянськими компетенціями передбачає усвідомлення власної національної ідентичності, розуміння значення історичної пам'яті та її впливу на суспільно-політичні процеси, сприйняття цінності прав та свобод людини, спроможність реалізувати свій потенціал в умовах сучасного суспільства.

Важливою передумовою успішного освоєння навичок громадянської освіти є усвідомлення студентами-спортсменами значущості суспільствознавчої складової їхньої підготовки. Протягом ХХ — початку ХХІ ст. спорт став важливою частиною світової економіки. Рівень розвитку фізичної культури є складовою державного іміджу усіх розвинених країн. Олімпійський спорт перетворився на частину міжнародних політичних відносин, де спортивні досягнення використовуються з ідеологічною, пропагандистською метою. Залучення спортсменів до лав політичних партій стало неодмінним атрибутом виборчих технологій. Як наслідок, сучасний викладач, що працює у царині спорту не може обмежитися вузькоспеціалізованою підготовкою. Натомість він має використовувати знання з гуманітарних дисциплін для розуміння складного і взаємопов'язаного світу.

Геополітичні виклики, що постали перед Україною у 2014–2019 роках актуалізували питання пов'язані з оволодінням компетенціями національно-патріотичної складової громадянської освіти. Цей процес залежить від вивчення основних закономірностей історичного процесу, уміння з'ясувати причинно-наслідкові зв'язки між соціально-економічними і політичними явищами, розуміння сутності основних етапів вітчизняної історії. Формування аксіологічної (ціннісної)

орієнтації студентів повинно базуватися на дослідженні української державотворчої традиції, військової історії України та історії становлення і розвитку вітчизняного фізичного виховання і спорту.

Висновки. Таким чином, громадянська освіта — це широка освітня концепція спрямована на формування у студентів уявлень про важливі соціальні проблеми і шляхи їхнього вирішення, а також виховання певних особистісних якостей, умінь і позицій, потрібних у демократичному суспільстві. Є очевидною необхідність інтенсифікації впровадження громадянської освіти в систему підготовки фахівців зі спеціальності «Фізична культура і спорт». Комунікативна роль спорту у суспільстві XXI ст. і соціальний запит на формування правової держави в Україні створюють організаційно-правові засади для отримання студентами компетентностей, спрямованих на реалізацію і захист їхніх прав й обов'язків в суспільстві, залучення їх до активної участі у політичному та громадському житті країни. Перспективна модель громадянської освіти передбачає її впровадження, як через гуманітарні дисципліни, так і шляхом запровадження спеціального курсу.

Спецкурс з громадянської освіти має бути спрямований на систематичне й послідовне вивчення впливу глобальних соціально-економічних процесів на громадське і політичне життя країни. Особливу увагу слід надати висвітленню ролі фізичної культури і спорту, як цивілізаційних чинників і складових внутрішньої і зовнішньої політики України. Методичне забезпечення курсу повинно комплексно відображати актуальні проблеми українського суспільства, ілюструючи їх відповідними прикладами з вітчизняної і зарубіжної історії. Дидактичними засадами спецкурсу мають бути принципи національної спрямованості, самоактивності студентів, полікультурності, соціальної відповідальності. Формування громадянських компетентностей відбуватиметься завдяки використанню поступального підходу, тобто на основі попередньо отриманих знань, умінь і навичок під час вивчення гуманітарних дисциплін. Громадянська освіта має сприяти формуванню високого рівня національної свідомості у студентів, орієнтувати їх на ідентифікацію з власним народом та громадою, заохочувати шанувати демократичні цінності та виявляти громадянську відповідальність.

Отже, на сучасному етапі виникає нагальна необхідність здійснення системних заходів, спрямованих на вироблення науково-теоретичних і методичних засад громадянської освіти і національно-патріотичного виховання молоді, як її складової. Зокрема, проблематику громадянської освіти доцільно було б включити до дослідницьких програм та навчальних планів при підготовці фахівців зі спеціальності «Фізична культура і спорт».

Компетенції громадянської освіти мають допомогти студентам органічно поєднувати свої інтереси з інтересами колективу, громади, нації, держави, орієнтуватися у своїй поведінці на високі моральні цінності. Надзвичайно важливим в умовах сьогодення є формування у вищій школі не лише професіонала певної галузі, а й громадянина, здатного відстоювати демократичні цінності та права людини, готового до активного творчого способу життя, самостійного прийняття рішень, пошуку нових підходів до змісту, форм і методів практичної діяльності, зокрема і в царині фізичної культури та спорту. Інноваційний підхід до використання громадянських компетенцій дозволить студентам-спортсменам

максимально повно розкрити свої здібності під час реалізації соціальних проєктів, що вимагають демонстрації лідерських якостей, ініціативи, вміння працювати у команді.

СКЛАДАННЯ КРОСВОРДА ЯК СПОСІБ КОНТРОЛЯ ЗНАНЬ З ДИСЦИПЛІНИ «БІОХІМІЯ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ І СПОРТУ»

Савченко М. О., Білоус О. В., Грдзелідзе С. Р.

*Национальный технический университет
«Харьковский политехнический институт»
Украина, г. Харьков, fazia@ukr.net*

Анотація. Розроблено кросворд з дисципліни «Біохімія фізичної культури і спорту». Запропановано складання кросворду як засіб ведення контролю знань з дисципліни. Надано практичні рекомендації щодо ведення пари за розробленою формою контролю знань.

Ключові слова: біохімія, контроль знань, спорт, фізична культура, кросворд.

Вступ. В навчанні в університеті окрім традиційних форм використовуються також нетрадиційні форми ведення занять. Нетрадиційні форми дозволяють раціонально використовувати час, швидко встановлювати зв'язок з аудиторією, виявляти рівень засвоєння та розуміння пройденого матеріалу, концентрувати увагу на тому, що потребує більш досконалого освоєння, проводити корегування, виявляти можливості подальшого навчання. Однією з відомих та улюблених студентами нетрадиційних форм ведення занять є ігри. Відомо, що кросворд є однією з форм ігор. Однак під час аудиторних занять кросворди використовуються рідко. Це обумовлено тим, що не існує достатньої кількості якісних кросвордів, які були б систематизовані по дисциплінам. Тому складання кросвордів з конкретних дисциплін, згідно до учбової програми, є актуальним завданням. До того ж, актуальним є делегування повноважень на складання кросвордів студентам, та оцінка термінологічних знань студентів під час складання ними кросвордів.

Мета дослідження. Розробити спосіб контролю знань з дисципліни «Біохімія фізичної культури і спорту» шляхом складання студентами кросвордів.

Результати дослідження та їх обговорення. На початку пари студенти групи поділяються на дві команди. У кожній команді є 45 хвилин на складання кросворду. Загадувати треба терміни та поняття з пройденого по дисципліні матеріалу. Через 45 хвили команди міняються кросвордами та розгадують їх. Користуватися жодними джерелами інформації під час пари заборонено. Приклад складеного кросворду наведено нижче.